

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa

EUK, j.nr. 400.A.5-0-0
Den 16. april 2010

**Rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender)
den 26.-27. april 2010**

SUPPLERENDE SAMLENOTAT

<u>11. Iran.....</u>	<u>2</u>
<u>12. Kirgisistan</u>	<u>5</u>

11. Iran

KOM-dokument foreligger ikke.

Revideret notat af samlenotat forud for rådsmøde (almindelige anliggender og udenrigsanliggender) den 22.-23. marts 2010. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Rådet ventes at drøfte situationen i Iran, herunder status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram.

2. Baggrund

Styret har i forbindelse med urolighederne efter præsidentvalget den 12. juni 2009 strammet grebet om oppositionsbevægelsen, bl.a. har mobil og internet været nede i lange perioder, og man har forsøgt at jamme satellitkanaler. Styret har desuden anholdt mange kritiske journalister, menneskerettighedsforkæmpere og repræsentanter for oppositionsbevægelsen, samt forsøgt at lægge yderligere pres på Mir-Hussein Mousavi og Mehdi Karroubi og kredsen omkring dem. Den 4. januar 2010 offentliggjorde det iranske Efterretningsministerium en liste over 60 amerikanske og europæiske universiteter og tænketanke, som det nu er ulovligt for iranere at samarbejde eller indgå kontrakter med. Derved gøres det i stigende grad mere risikofyldt for personer fra oppositionsbevægelsen og for den almindelige iraner at have kontakter eller relationer med omverdenen.

Menneskerettighedssituationen er fortsat meget bekymrende. Der sker en uforholdsmæssig og hyppig brug af magt overfor demonstranter, udbredt brug af henrettelser (bl.a. af mindreårige), uretmæssige anholdelser, mishandling af arrestanter, krænkelser af mediefolk samt generel intimidering af kritiske røster fra civilsamfundet. EU har ved flere lejligheder fordømt den udbredte brug af vold fra myndighedernes side.

F.s.v.a. atomprogrammet mangler Iran fortsat at levere på dele af de indgåede aftaler fra mødet med EU3+3 den 1. oktober. Iran har afvist en tillidsskabende aftale om videreberigning og forarbejdning i udlandet af iransk uran for efterfølgende anvendelse til medicinske formål i en forskningsreaktor i Teheran.

Fra iransk side gav man i oktober 2009 IAEA-inspektører adgang til atomanlægget i Qom. På baggrund af besøget blev udarbejdet en rapport, der ikke er offentlig tilgængelig. Efterfølgende blev der indenfor rammerne af IAEA den 27. november vedtaget en kritisk Iran-resolution. Umiddelbart efter vedtagelsen af IAEA-resolutionen offentliggjorde den iranske regering planer om etableringen af ti nye uranberigningsanlæg, og Iran gennemførte den 16. december 2009 yderligere missiltest. Obama-administrationen har signaleret ønske om direkte amerikansk engagement og dialog med Iran, herunder, at man er parat til at sidde med ved bordet i forhandlinger mellem Iran og EU3+3 (Storbritannien, Frankrig, Tyskland, USA, Rusland og Kina). Samtidig har man gjort klart, at man vil arbejde for betydelige stramninger af FN-sanktionsregimet, hvis engagementet slår fejl og Iran ikke viser vilje til at gå konstruktivt ind i forhandlingerne.

Præsident Ahmadinejad annoncerede i forbindelse med revolutionsdagen den 11. februar 2010, at Iran nu var atommagt med henvisning til, at man havde foretaget forøget berigning af uran til ca. 20%. IAEA udsendte den 18. februar 2010 en ny rapport om Iran. Heri bekræfter IAEA præsident Ahmadinejads udmelding. Rapporten er stærk i sin kritik af manglende samarbejde, herunder om levering af information og overholdelse af sine forpligtelser overfor IAEA. Endelig udtrykker rapporten bekymring over militærets involvering i forskning og i projekter med en mulig relation til atomprogrammet.

I FN-sporet er der ikke taget egentlige offentlige skridt mod sanktioner endnu, men den kinesiske præsident Hu Jintao har i forbindelse med topmødet om nuklear sikkerhed i Washington udtrykt kinesisk villighed til at deltage i forhandlinger om en ny sikkerhedsrådsresolution med sanktioner overfor Iran. Det er endnu uklart, hvilke elementer man kan blive enige om, men med den kinesiske udmelding er vejen nu banet for, at konkrete drøftelser kan begynde i New York. Formålet med en resolution er at engagere Iran i forhandlinger om landets atomprogram ved at gøre det klart for det iranske styre, at der er betydelige omkostninger forbundet med de fortsatte overtrædelser af Irans internationale forpligtelser. Iran har reageret på det stigende internationale pres ved at arrangere en konference om ikke-spredning og nedrustning i Teheran umiddelbart forud for gennemgangs-konferencen for Ikke-spredningstraktaten (NPT) til maj. Konferencen forventes ikke at give mulighed for dialog om EU's politik, både for så vidt angår NPT generelt, såvel som Irans atomprogram. Konferencen anses derfor som en iransk propaganda begivenhed, hvor der er enighed i EU-kredsen om ikke at deltage. Danmark har støttet dette synspunkt.

Der er enighed om, at Irans manglende engagement og forhandlingsvilje må have konsekvenser i første omgang gennem vedtagelse af sanktioner fra FN's Sikkerhedsråd. I tilfælde af eventuelle sanktioner er det endnu for tidligt at sige hvilke mulige områder, der vil kunne opnås enighed om.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte situationen i Iran, herunder status og perspektiver i sagen om det iranske atomprogram, herunder muligheden for sanktioner i FN-regi.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagetets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Sagen ventes ikke sendt i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

I atomsagen er Regeringens målsætning en fuldstændig og verificerbar iransk efterlevelse af IAEA's og Sikkerhedsrådets vedtagelser, herunder garanti for det iranske atomprograms udelukkende civile karakter. Der bakkes fra dansk side fuldt op om Obama-administrationens tilgang og EU3+3 kredsens arbejde for at afprøve alle muligheder i forhandlingsporet. Samtidig støttes, at det multilaterale pres over for Iran fastholdes; tiltag vedtaget i FN er førsteprioritet, men man er rede til at støtte EU-sanktioner i et forsøg på at fremme mulighederne i forhandlingsporet.

Fra dansk side lægges der vægt på, at EU fortsætter en fælles konsekvent og fast linje i forhold til Iran, herunder på menneskerettighedsområdet.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes samme holdninger i de øvrige EU-lande.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 19. marts 2010.

12. Kirgisistan

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På udenrigsrådsmødet forventes en drøftelse af situationen i Kirgisistan efter de voldsomme begivenheder den 6.-7. april 2010, der førte til præsident Bakijevs fald og etableringen af en midlertidig regering under ledelse af tidligere udenrigsminister Roza Otunbajeva.

2. Baggrund

Den 6.-7. april 2010 blev Kirgisistan rystet af voldsomme uroligheder i såvel hovedstaden Bisjkek, som i en række provinsbyer. Kulminationen på disse uroligheder blev, at oppositionen overtog centrale ministerier, parlamentet, nationalt tv mm. Præsident Bakijev flygtede til den sydlige del af landet, hvor han har sin traditionelle base. Her opholdt han sig indtil den 15. april, hvor han, efter fælles mæglingsindsats fra USA, Rusland og OSCE-formandskabet Kasakhstan, forlod landet, og nu opholder sig i nabolandet Kasakhstan. Den midlertidige regering under ledelse af tidligere udenrigsminister Roza Otunbajeva har erklæret, at den inden for tre måneder vil sende en revideret forfatning til folkeafstemning med henblik på nyvalg inden for seks måneder. Udkastet til revideret forfatning er ikke færdiggjort, men første melding går på, at man sigter på at styrke parlamentets rolle i forhold til den hidtil magtfulde præsident. Situationen i landet er fortsat anspændt, og en tilbagevenden til dagligdagen sker kun langsomt. Landet er også præget af, at administrationsbygninger er blevet brændt ned og/eller plyndret, samt at mange embedsmænd enten er jaget på flugt eller er gået i skjul, hvilket påvirker den institutionelle infrastruktur. Internationalt Røde Kors har vurderet, at der ikke er en humanitær katastrofesituation.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Formål og indhold

Der forventes en drøftelse af den aktuelle situation i Kirgisistan.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i sagen.

7. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Sagen vurderes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Sagen sendes ikke i høring

10. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed om fortsat støtte til indsatser på retsstatsområdet og til videre stabilisering i form af dialog med den midlertidige regering om sikring af en kommende regerings legitimitet.

11. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark ønsker fortsat bl.a. gennem EU's fælles Centralasienstrategi at støtte, at Kirgisistan udvikler sig i en retning mod større respekt for demokrati og menneskerettigheder. Den nye midlertidige regering har meldt ud, at den ønsker at fremme denne udvikling.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.